

ЧИННИКИ ПОЛІТИЧНОГО УСПІХУ: СВОБОДА ДІЙ

Актуальність теми дослідження: Категорія політичного успіху лишається, на загал, малодослідженою. Науковці розглядають цю проблему переважно в ракурсі переможців і переможених на виборах. Тому часом досить важко охарактеризувати той чи інший етап політичної діяльності політика з точки зору успішності/неуспішності. **Мета дослідження:** окреслити сутнісні риси політичного успіху. Виявлення сутнісних характеристик політичного успіху крізь призму порівняльного аналізу з поняттям «везіння». Для реалізації цієї мети необхідно вирішити такі **завдання:** визначити засади, необхідні для конституювання успіху як сенсу та мети життя в різних сферах діяльності; виокремити основні характеристики понять успіху та везіння в різних культурах, що дає змогу конкретизувати суть політичного успіху. Розглянути прагнення до успіху як специфіку особистісних рис політика. **Об'єктом дослідження** є політичний успіх постає як закономірний результат системно-раціональних дій політика і його команди. **Предметом дослідження** є визначення сутнісних характеристик політичного успіху, який за своєю внутрішньою суттю є закономірним результатом системно-раціональної діяльності політика, яка акумулює такі цінності, як свобода вибору, воля, віра в досягнення мети, відповідальність за свої дії. Категорія політичного успіху лишається, на загал, малодослідженою. Науковці розглядають цю проблему переважно в ракурсі переможців і переможених на виборах. Тому часом досить важко охарактеризувати той чи інший етап політичної діяльності політика з точки зору успішності/неуспішності. І не випадково. Адже політичний успіх - категорія суперечлива: прикладів того, як політик неодноразово перемагає на виборах, добивається найвищих посад та зрештою входить в історію як політичний невдаха, багато. Це здебільш пояснюється логікою політичної боротьби. Політичні актори можуть мати і тактичні, і стратегічні цілі. Успіх - це те, що обумовлюється наполегливою працею. Везіння ж не потребує жодних зусиль, потрібно лише чекати слушної години, і воно трапляється. Ці поняття мають різні сенси, передбачають різні життєві цінності, а, отже, й визначають різні типи життєдіяльності. Інтерпретація понять успіху та везіння в різних культурах дозволяє виокремити їх основні характеристики, що дає змогу конкретизувати суть політичного успіху. Прагнення до успіху передбачає формування специфічних особистісних рис політика, серед яких: здатність висувати конкретні цілі, наявність власної свободи вибору, що опосередковується відповідальністю за результат. Серед перешкод, які мінімізують вольові зусилля політика, можна назвати такі: невизначеність бажання; обмеженість інформації про способи досягнення мети; матеріально-фінансові проблеми; суперечливість самої мети, що позбавляє людину впевненості у досягненні позитивного результату; граничні часові рамки щодо можливості досягнення мети [1, с. 135 - 136]. У сфері політичної діяльності почуття гідності через спонукаючі мотиви, результатом яких може бути досягнення влади, політичного успіху, стає переважним фактором у структурі особистості, внаслідок чого порушується баланс між моральним обов'язком та особистою автономією. Порушення балансу підштовхує політика до дій, несумісних з моральними принципами, хоча і сприяють успішності його кар'єри [2, с. 104 - 107]. Свобода проявляється в людській життєдіяльності, адже духовність є специфічною властивістю людського існування, що становить взаємодію духовних (свідомих і несвідомих) та природних (тілесно-біологічних) чинників. Тому свобода проявляється в усвідомленні можливих меж людської поведінки, які залежать від конкретних умов існування [4, с. 570]. Здатність здійснювати вибір згідно з своїми потребами і можливостями дозволяє політику бути не тільки активним діячем політичного простору, а й користуватися необхідними ресурсами, котрі є продуктом культурно-історичного буття (суспільної моралі, політики, права). Це одна з умов утвердження суб'єкта в політичному житті та відповідності його дій сучасній політичній ситуації. Відповідальність (у нашому випадку – політична) є атрибутом свободи й активності людини, що проявляється не тільки в постійному пошуку самостійного вибору, а, головне, у прийнятті ефективних рішень щодо самоствердження в політичному просторі. Вона передбачає власне самоусвідомлення на рівні законів та закономірностей політичного життя, що, у свою чергу, забезпечує політику можливість діяти за будь-яких життєвих обставин. Оскільки трактування політичного успіху неможливе без врахування громадського оцінювання, то саме відповідальність за свою політичну діяльність є найбільш значимим критерієм, на основі якого суспільство визначає рівень успішності політичного лідера. Для самого ж політичного лідера наявність почуття відповідальності є своєрідним засобом самоствердження в політиці як професіонала, котрий за будь-яких життєвих ситуацій здійснює осмислений вибір альтернатив, враховуючи можливі наслідки своєї діяльності. Такий стан речей сприяє політичній апатії та дестабілізації суспільно-політичного розвитку. Можна говорити про зміну образу раціонально-діючої людини, яка пізнавала об'єктивні закономірності дійсності та перетворювала її задля досягнення успіху, на образ людини, котра живе в непередбачуваному світі, очікує везіння та насолоджується свободою від усього [3, с. 96 - 97]. Отже, наявність свободи відображає позитивний баланс в життєдіяльності людини, здатної ставити перед собою раціональні цілі та відповідати за результати їх втілення. Свобода є необхідним елементом досягнення політичного успіху, оскільки знімає обмеження для прояву особистісних якостей, прагнення боротися та досягати мети. Нівелювання духовних принципів, які є смислотворюючими в людському бутті, приводить до свободи від всього та всіх, а, отже, до заміни поняття успіху на везіння. Суттєво доповнювати перелічені риси має віра політика у можливість реалізації поставленої мети. Політична віра - елемент політичного світогляду людини, який виступає своєрідною мобілізаційною програмою стосовно прилучення людини до політичного процесу. Воля, свобода вибору, відповідальність, віра виступають для політика як смислотворчі характеристики його політичного успіху. Везіння не передбачає формування певних рис особистості, оскільки потребує не постійної роботи над собою, а очікування щасливого випадку, збігу обставин, котрі посприяють в тій чи іншій сфері політичної діяльності. Везіння в своїй онтологічній суті не потребує спільних зусиль, оскільки є асоціальним. Очікування щасливого випадку не вимагає координації та узгодження дій з іншими людьми, тобто з власною командою. Успіх, будучи підсумком всіх досягнень та можливих прорахунків політика, лише за зовнішніми проявами належить певній людині. Адже в процесі його досягнення будь-який політичний суб'єкт спирається на підтримку власної команди чи партії. Названі відмінності везіння та успіху вказують на закономірний характер останнього. Тобто, політичний успіх постає як закономірний результат системно-раціональних дій політика і його команди. В той же час везіння зрівнює шанси кожного, адже перед випадком всі рівні, як перед Богом [3, с. 89 - 91]. **Висновки:** Отже, порівняльний аналіз політичного успіху та везіння дає можливість виокремити сутнісні характеристики політичного успіху, який за своєю внутрішньою суттю є закономірним результатом системно-раціональної діяльності політика, яка акумулює такі цінності, як свобода вибору, воля, віра в досягнення мети, відповідальність за свої дії. Ці характеристики вказують на різний зміст, цінності успіху і везіння, а, отже, унеможливають однакове їх розуміння. Окреслення сутнісних рис політичного успіху дає можливість в подальших наукових дослідженнях конкретизувати саме поняття політичного успіху.

Список використаних джерел

1. Бевзенко Л. Смысл жизненного успеха: социально-культурологический контекст // Социология: теория, методы, маркетинг. 2000. №1. С. 35 - 51.
2. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. О. Погорілого. К.: Основи, 1998. 534 с.
3. Голубев С. В. Проблема «успеха» и «судачи» в социальной философии // Философия и общество. 2004. №1. С. 86 - 99.
4. Федорова М. М. Классическая политическая философия. М.: Изд-во «Весь мир», 2001. 224 с.